

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS

VIÐHORF ATVINNULÍFSINS

SAMKEPPNISLÖGIN OG FRAMKVÆMD ÞEIRRA

3. október 2012

Pétur Reimarsson, forstöðumaður

Hvers vegna skoða SA samkeppnismál?

Skortur á leiðbeiningum

Samkeppnisreglurnar eru flóknar og matskenndar

Túlkunin breytist

Samkeppnislögin þróast úr tengslum við Evrópurétt

Fyrirtækin eru ósátt

Langur tími

Mælikvarði á árangur er skrýtinn

Samkeppnisreglur eru mikilvægar:

Tryggja virka og heilbrigða samkeppni

Koma í veg fyrir ólöglegt samráð

Taka á misnotkun á markaðsráðandi stöðu

Mismunun á markaði

En

Ekki til að stýra uppbyggingu atvinnulífsins

Hamla ekki hagræðingu og aukinni framleiðni

Áherslur atvinnulífsins 2005:

Virk samkeppni og hagkvæm nýting framleiðsluþátta mikilvæg

Samkeppnislög beinist gegn opinberri íhlutun, ólögmætu samráði og misnotkun á markaðsráðandi stöðu

Lögin séu sambærileg það sem gengur og gerist á EES

Andstaða við heimild til uppskiptingar fyrirtækja

Hækka fjárhæðir vegna samrunatilkynninga

Vinnureglur um haldlagningu gagna

Viðurlög verði endurkoðuð

Leiðbeiningar og fræðsla

Bannákvæði samkeppnislaganna:

Allt samráð er bannað

Misnotkun á markaðsráðandi stöðu er bönnuð

En

Það er ekki bannað að ganga vel

Það er ekki bannað að vaxa og verða stórfyrirtæki

Það er ekki alltaf ljóst hvernig yfirvöld skilgreina markað

Né hvenær markaðsráðandi stöðu telst náð

Og ekki alltaf víst hvað má og hvað má ekki

Leiðbeiningar skortir

Samrunar fyrirtækja eru tilkynningaskyldir:

Heildarvelta er 2 milljarðar króna og tvö fyrirtækjanna velta 200 mkr

En

Veltumörkin lækka stöðugt með verðbólgu

Í grannríkjunum hafa mörkin verið að hækka

Örfáir samrunar hafa þýðingu á markaði

Erfitt að sjá fyrir þróun á markaði

Mörkin þurfa að hækka verulega

Draga úr áherslu á samruna og hraða málum

Inngrip í skipulag fyrirtækja:

Í lögnum var 2005 – 11 var heimild til yfirvalda að grípa til aðgerða til að stöðva **brot** á lögnum. Heimilt að breyta skipulagi ef önnur úrræði duga ekki.

Breyting sem samþykkt var 2011 heimilar yfirvöldum að grípa til aðgerða þótt **lög hafi ekki verið brotin**. Skilyrði er að aðstæður eða háttsemi valdi almenningi tjóni.

Heimilt er að beita aðgerðum til breytinga á skipulagi

En

Þetta er ekki í samræmi við lög í grannríkjum

Hvað með stjórnarskrána?

Ofurtrú á getu stjórnvalda

Þessu verður að breyta

Málsmeðferð samrunamála

Samkeppniseftirlitið getur tekið samrunamál upp að nýju ef áfrýjunarnefnd eða dómstólar fella úr gildi ákvörðun vegna formgalla

En

Af hverju eiga yfirvöld ekki að uppfylla formkröfur

Sambærilegt ákvæði ekki í dönskum, sænskum eða norskum lögum

Stjórnarsýslan verður að bera ábyrgð á eigin niðurstöðum

Samkeppniseftirlitið vs. áfrýjunarnefnd samkeppnismála

Lagabreyting 2011 heimilar Samkeppniseftirlitinu að höfða mál vegna úrskurða áfrýjunarnefndar

En

Þar með hafa menn enga vissu fyrir því að unnt sé að ljúka máli á stjórnslustigi

Áfrýjunarnefndin sett til hliðar

Rökstuðningur var að hluta til blekking

Óvissa fyrirtækjanna eykst

Verður að breytast

Réttur fyrirtækja við rannsókn mála

Fer nú samkvæmt lögum um sakamál

Heimilt að leggja hald á muni og gögn

En

Í grannríkjum er miðað við að afrit séu tekin

Fulltrúar fyrirtækja viðstaddir yfirferð

Lagabreyting nauðsynleg og almenn ákvæði um rétt fyrirtækja

Í kjölfarið viðmiðunarreglur um samskipti

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS

Samkeppniseftirlitið

Dugmikil stofnun með öflugan vef

Umræða í kjölfar bankahrunsins mikilvæg

En

Sektir og fangelsisdagar eru vart góðir mælikvarðar á árangur

Góð samskipti við atvinnulíf og einstaka viðskiptavini mikilvæg

Reglulegt samráð og umræða alger nauðsyn

Dæmi um ákvörðun

Rannsókn á meintri markaðsmisnotkun Véla og verkfæra ehf. hófst í janúar 2008

Ákvörðun í apríl 2009 – áfrýjunarnefnd lækkar sekt í júlí

Héraðsdómur staðfestir úrskurð áfrýjunarnefndar í desember 2010

Hæstiréttur felldi úr gildi úrskurð áfrýjunarnefndar í desember 2011

Áfrýjunarnefnd felldi ákvörðun frá apríl 2009 úr gildi í mars 2012

Samkeppniseftirlitið gat þá höfðað mál gegn áfrýjunarnefnd eða tekið málið upp að nýju

En

Var til einfaldari leið?

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS

Markaðsrannsókn Samkeppniseftirlitsins

Hafinn er undirbúningur að að beita ákvæði laga sem m.a. getur leitt til skipulagsbreytinga fyrirtækja án þess að lög hafi verið brotin

Umræðuskjal um markaðsrannsókn

Hvað um meint tjón almennings?

En

Viðskiptaráð Íslands bendir á mismunun opinberra aðila og einkaaðila, markmið með rannsókninni sé óljóst, málsaðild og réttindi aðila séu óljós, heimild til gagnaöflunar nái vart til markaðsrannsókna. Annmarkar séu fjölmargir.

Málmeðferð er óljós

Stjórnvöld geta vart spáð fyrir þróun í ljósi fortíðar

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS

Áfrýjunarnefnd og dómstólar

Nefndin á erfitt með að halda tímafresti

Nefndin staðfestir í langflestum tilvikum ákvarðanir stofnunarinnar en lækkar stöku sinnum sektir og vísar málum frá

Dómstólar virðast staðfesta oftast en ekki ákvarðanir og úrskurði

Tillögur Samtaka atvinnulífsins

- 1) Í lög verði bætt ákvæði sem skyldar Samkeppniseftirlitið til að gefa út almennar leiðbeiningar um markaði, hegðan á markaði og hvað varast beri
- 2) Fjárhæðamörk samruna verði hækkuð verulega
- 3) Heimild til skipulagsbreytinga fyrirtækja verði háð því að um brot á lögum hafi verið að ræða
- 4) Ekki verði unnt að taka samrunamál upp að nýju vegna þess að ákvörðun Samkeppniseftirlitsins hafi verið ógild vegna formgalla
- 5) Úrskurðir áfrýjunarnefndar verði endanlegir á stjórnslustigi

Tillögur Samtaka atvinnulífsins, frh.

6) Réttur fyrirtækja við rannsókn mála verði tryggður með breytingu á lögum og verklagsreglum

7) Áhersla verði aukin á mál sem tengjast misnotkun á markaðsráðandi stöðu og samráði ásamt afskiptum af opinberum rekstri

8) Aukið samstarf samtaka í atvinnulífi og Samkeppniseftirlits

9) Samkeppniseftirlitið beiti varlega lagaákvæði gegn fyrirtækjum sem ekki hafa brotið lög

10) Stjórnvöld og atvinnulíf stefni að sameiginlegri niðurstöðu um að samkeppnislöggjöfin samræmist betur löggjöf í nálægum ríkjum

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS

VIÐHORF ATVINNULÍFSINS

SAMKEPPNISLÖGIN OG FRAMKVÆMD ÞEIRRA

3. október 2012

Pétur Reimarsson, forstöðumaður